

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 15 stycznia 2016 r.

Pozycja 27

POSTANOWIENIE z dnia 11 stycznia 2016 r. Sygn. akt Ts 312/14

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Andrzej Rzepliński – przewodniczący
Leon Kieres – sprawozdawca
Marek Zubik,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 1 grudnia 2015 r. o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej M.J.,

p o s t a n a w i a:

nie uwzględnić zażalenia.

UZASADNIENIE

1. W skardze konstytucyjnej złożonej do Trybunału Konstytucyjnego 1 kwietnia 2015 r. (data nadania) M.J. (dalej: skarżący) zakwestionował zgodność art. 545 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, ze zm.; dalej: k.p.k.) w zakresie, w jakim przewiduje przymus adwokacki w sprawie o wznowienie postępowania karnego z art. 2 w zw. z art. 45 ust. 1 oraz w zw. z art. 190 ust. 4 Konstytucji.

2. Postanowieniem z 1 grudnia 2015 r. Trybunał Konstytucyjny odmówił nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej. Trybunał wskazał, że zarzut naruszenia art. 45 ust. 1 w zw. z art. 190 ust. 4 Konstytucji przez zakwestionowany art. 545 § 2 k.p.k. jest oczywiście bezzasadny. W zaskarżonym postanowieniu Trybunał podkreślił, że postępowanie odnośnie do wznowienia prawomocnie zakończonego postępowania karnego ma charakter nadzwyczajny, ponadprogramowy, wykraczający poza konstytucyjny standard prawa do sądu. Powyższe okoliczności – w ocenie Trybunału – przemawiają za ustanowieniem szczególnej procedury weryfikowania przesłanek uzasadniających skorzystanie z tego nadzwyczajnego środka zaskarżenia. Taki charakter ma właśnie przymus adwokacko-radcowski, którym został objęty wniosek o nadzwyczajne wznowienie postępowania karnego. Zdaniem Trybunału obrońca wyznaczony z urzędu musi mieć taką samą możliwość oceny spełnienia warunków do wystąpienia z wnioskiem jak obrońca działający z wyboru. Taką gwarancję stanowi regulacja określona w art. 84 § 3 k.p.k. przewidująca możliwość przedłożenia przez pełnomocnika opinii, w której stwierdza on brak podstaw do wniesienia wniosku o wznowienie postępowania. Rozwiązanie to ma zapobiegać zbyt pochopnemu składaniu wniosków o wznowienie prawomocnie zakończonych postępowań, zwłaszcza gdy nie istnieją ku temu obiektywne przesłanki.

3. Na powyższe postanowienie skarżący wniósł w ustawowym terminie zażalenie, w którym zarzucił Trybunałowi błąd w ustaleniach faktycznych, domagając się skierowania sprawy na rozprawę. Zdaniem skarżącego błędne jest przekonanie Trybunału Konstytucyjnego, zgodnie z którym wznowienie postępowania karnego zakończonego prawomocnym wyrokiem wykracza poza konstytucyjny standard prawa do sądu. Jednocześnie skarżący zarzucił Trybunałowi naruszenie art. 47 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643, ze zm.; dalej: ustawa o TK) przez przyjęcie, że mimo uzupełnienia braków formalnych skargi, nie został jej nadany dalszy bieg z powodu niewykazania naruszenia prawa do sądu.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Na podstawie art. 138 w zw. z art. 139 ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 1064, ze zm.; dalej: ustawa o TK z 2015 r.) z dniem 30 sierpnia 2015 r. utraciła moc poprzednia ustawa o TK. Jednak zgodnie z art. 134 pkt 1 ustawy o TK z 2015 r. w sprawach wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie tej ustawy w postępowaniu przed Trybunałem w zakresie dotyczącym wstępnego rozpoznania stosuje się przepisy dotychczasowe, tzn. przepisy ustawy o TK. Rozpatrywane zażalenie dotyczy postanowienia o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej, która została wniesiona przed 30 sierpnia 2015 r., dlatego do jej wstępnej kontroli, a zatem i do rozpoznania złożonego zażalenia, zastosowanie mają nadal przepisy ustawy o TK.

2. Zgodnie z art. 36 ust. 4 w zw. z art. 49 ustawy o TK skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej. Trybunał, w składzie trzech sędziów, rozpatruje zażalenie na posiedzeniu niejawnym (art. 25 ust. 1 pkt 3 lit. b w zw. z art. 36 ust. 6 i 7 oraz z art. 49 ustawy o TK). Trybunał Konstytucyjny bada w szczególności, czy wydając zaskarżone postanowienie, prawidłowo stwierdził istnienie przesłanek odmowy nadania skardze dalszego biegu. Oznacza to, że na etapie rozpoznania zażalenia Trybunał analizuje przede wszystkim te zarzuty, które mogą podważyć trafność ustaleń przyjętych za podstawę zaskarżonego rozstrzygnięcia.

3. Trybunał Konstytucyjny stwierdza, że zaskarżone postanowienie jest prawidłowe, a argumentacja przedstawiona przez skarżącego nie zasługuje na uwzględnienie.

3.1. W pierwszej kolejności skarżący zarzucił Trybunałowi błąd w ustaleniach faktycznych, tj. przyjęcie, że możliwość nadzwyczajnego wznowienia prawomocnie zakończonego postępowania wykracza poza konstytucyjny standard prawa do sądu. Trybunał Konstytucyjny słusznie jednak zauważył, że postępowanie dotyczące nadzwyczajnego wznowienia postępowania karnego dotyczy oceny zaistnienia szczególnych okoliczności uzasadniających skorzystanie z tej nadzwyczajnej instytucji. Oznacza to zatem, że orzekając w przedmiocie wznowienia postępowania, sąd nie odnosi się w ogóle do istoty sprawy, a jedynie bada, czy istnieją podstawy do wznowienia postępowania (zob. wyrok TK z 11 czerwca 2013 r., SK 23/10, OTK ZU nr 5/A/2013, poz. 57). Nadzwyczajny charakter instytucji wznowienia postępowania prawomocnie zakończonego, a w szczególności jego przedmiot, sprawia, że wznowienie postępowania nie jest objęte wszystkimi gwarancjami prawa do sądu (zob. wyrok TK z 12 stycznia 2010 r., SK 2/09, OTK ZU nr 1/A/2010, poz. 1).

3.2. Ponadto – zdaniem skarżącego – możliwość sporządzenia opinii o braku podstaw do wniesienia wniosku o nadzwyczajne wznowienie postępowania przez pełnomocnika wy-

znaczonych z urzędu zamknął mu drogę do rozpoznania skargi konstytucyjnej. W zaskarżonym postanowieniu Trybunał słusznie stwierdził, że charakter tego środka zaskarżenia spowodował, że możliwość realizacji uprawnienia do wniesienia wniosku o nadzwyczajne wznowienie postępowania została ograniczona do szczególnych, wyjątkowych sytuacji. Ponadto ustawodawca ze względów gwarancyjnych zdecydował, że ocena zasadności wystąpienia z przedmiotowym wnioskiem musi zostać dokonana przez profesjonalnego pełnomocnika. Trybunał przypomina, że ustanowienie przymusu adwokacko-radcowskiego nie ogranicza możliwości wystąpienia z takim wnioskiem stronie, która nie jest w stanie ponieść kosztów profesjonalnej pomocy prawnej. W toku postępowania wznowieniowego skarżący miał możliwość wystąpienia z wnioskiem o ustanowienie obrońcy z urzędu w celu sporządzenia wniosku o wznowienie postępowania, z czego w analizowanej sprawie skorzystał. Trybunał zwraca jednak uwagę, że zarówno obrońca z wyboru, jak i wyznaczony z urzędu muszą mieć zagwarantowaną niezależność. Ustawodawca nie może nakładać na nich obowiązku określonego działania. W związku z powyższym obrońca musi mieć możliwość swobodnej kontroli wystąpienia wszystkich wymaganych w prawie przesłanek do wystąpienia z wnioskiem o wznowienie postępowania. Ponadto Trybunał wskazuje na brak jakiegokolwiek związku między przymusem adwokacko-radcowskim, o którym mowa w art. 84 § 3 k.p.k., a postępowaniem przed Trybunałem. Podstawy odmowy nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu zostały ściśle określone w art. 39 ust. 1 ustawy o TK i dotyczą one przede wszystkim sytuacji, w których skarga konstytucyjna nie odpowiada wymogom określonym w art. 47 ustawy o TK. W związku z powyższym regulacje k.p.k. nie mają żadnego wpływu na postępowanie w przedmiocie skargi konstytucyjnej.

3.3. Ponadto, w zaskarżonym postanowieniu Trybunał zasadnie uznał, że skarżący nie wykazał naruszenia konstytucyjnie chronionych wolności i praw, do czego jest zobligowany na podstawie art. 47 ust. 1 pkt 2 ustawy o TK.

Zarządzeniem sędziego Trybunału Konstytucyjnego z listopada 2014 r. pełnomocnik skarżącego został wezwany do uzupełnienia braków formalnych skargi m.in. przez dokładne określenie sposobu, w jaki doszło do naruszenia praw do sądu w sprawie, w związku z którą wniesiono skargę konstytucyjną. Pełnomocnik w piśmie z listopada 2014 r. odniósł się do zarządzenia sędziego przez – zasadniczo – powtórzenie treści skargi konstytucyjnej. Obowiązek, o którym mowa w art. 47 ust. 1 pkt 2 ustawy o TK, polega na dokładnym określeniu, w jaki sposób zakwestionowane przepisy naruszają konstytucyjnie chronione prawa i wolności. W związku z powyższym zarzut niezgodności wskazanych przepisów z Konstytucją musi być poparty wszechstronną analizą dokonaną z perspektywy regulacji ustawy zasadniczej, które wysławiają prawa i wolności, które zdaniem skarżącego zostały naruszone. Nie ulega zatem wątpliwości, że sędzia Trybunału, wydając zarządzenie o uzupełnieniu braków formalnych skargi przez wskazanie sposobu naruszenia art. 2 w zw. z art. 45 ust. 1 i art. 190 ust. 4 Konstytucji przez zakwestionowany art. 545 § 2 k.p.k., argumentację przedstawioną w skardze konstytucyjnej uznał za niewystarczającą. Obowiązkiem pełnomocnika skarżącego jest uzupełnienie braków formalnych wskazanych w zarządzeniu sędziego, w przeciwnym razie skardze konstytucyjnej nie zostanie nadany dalszy bieg. Trybunał zasadnie podkreślił, że powtórzenie argumentacji ze skargi konstytucyjnej nie może zostać uznane za uzupełnienie braków formalnych. Nie ulega zatem wątpliwości, że Trybunał prawidłowo ustalił, że skarżący nie wykazał naruszenia konstytucyjnie chronionych wolności i praw.

4. Wniesione zażalenie nie podważa podstaw odmowy nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu, dlatego Trybunał Konstytucyjny, na podstawie art. 49 w zw. z art. 36 ust. 7 ustawy o TK, postanowił jak w sentencji.